

Lietuvos Respublikos Europos darbo tarybų įstatymo įgyvendinimo apžvalga

dr. Inga Blažienė

Darbo ir socialinių tyrimų institutas

2009m. kovo 5d.

Techninė užduotis

Tyrimo tikslas – atlikus Lietuvos Respublikos Europos darbo tarybų įstatymo įgyvendinimo praktikos apžvalgą, pateikti siūlymus ir rekomendacijas atitinkamų norminių teisės aktų tobulinimui Lietuvoje.

Tyrimo uždaviniai:

1. Nustatyti Lietuvoje veikiančias Europos Bendrijos įmones ar jų padalinius, kuriems taikomas Lietuvos Respublikos Europos darbo tarybų įstatymas.
2. Išanalizuoti darbuotojų dalyvavimo Bendrijos įmonėse ypatumus:
  - a) kokie darbuotojai dalyvauja Europos darbo tarybų veikloje;
  - b) kokias funkcijas vykdo Europos darbo tarybų nariai;
  - c) kaip yra finansuojama jų veikla ir kt.
3. Nustačius Europos darbo tarybų praktikos trūkumus – pateikti siūlymus ir rekomendacijas teisės aktų tobulinimui.

Europos darbo tarybų įstatymas (1)

Lietuvos Respublikos Europos darbo tarybų (EDT) įstatymas priimtas 2004 m. vasario 19d. (Tarybos direktyva 94/45/EB)

Šio įstatymo tikslas – užtikrinti Europos Bendrijos (EB) įmonės ir EB įmonių grupės darbuotojų teisę būti išklaustytiems, taip pat teisę į informavimą ir konsultavimą.

EB įmone/įmonių grupė yra laikoma įmonė/įmonių grupė, kurios bendras darbuotojų valstybėse narėse skaičius yra ne mažesnis kaip 1000 ir kurios darbuotojų skaičius kiekvienoje iš bent dviejų valstybių narių yra ne mažesnis kaip 150.

EB įmonės/įmonių grupės darbuotojams informuoti ir su jais konsultuotis ir sudaroma EDT (arba sukuriama kita darbuotojų informavimo ir konsultavimo tvarka).

EDT įstatymas taikomas jei EB įmonės/įmonių grupės kontroliuojančiosios įmonės buveinė yra Lietuvos Respublikoje arba nėra, tačiau Lietuvoje veikia EB įmonės/įmonių grupės padalinys.

Europos darbo tarybų įstatymas (2)

EDT įstatyme apibrėžtos:

- ✔ *Bendrosios nuostatos (įstatymo paskirtis, taikymas, pagrindinės sąvokos, darbuotojų skaičiaus apskaičiavimo tvarka).*
- ✔ *Darbuotojų informavimo ir konsultavimo pagrindai (darbuotojų informavimo ir konsultavimo prielaidos, įgyvendinimas, bendradarbiavimo principai, teisė į informaciją, informacijos apie darbuotojus pateikimas, darbuotojų atstovų teisių apsauga ir garantijos).*
- ✔ *Derybos dėl EDT sudarymo (derybų iniciatyvos teisė, specialiojo derybų komiteto (SDK) sudėtis, jo sudarymas, veiklos organizavimas, posėdžiai, veiklos išlaidos, kompetencija, derybų eiga).*
- ✔ *Europos darbo taryba (EDT sudarymas, narystės joje pradžia ir pabaiga, EDT kadencija, jos veiklos organizavimas, EDT ir jos komiteto posėdžiai, ekspertų dalyvavimas, EDT veiklos išlaidos, informavimo ir konsultavimo sąlygos, darbuotojų atstovų informavimas, EDT veiklos pabaiga).*

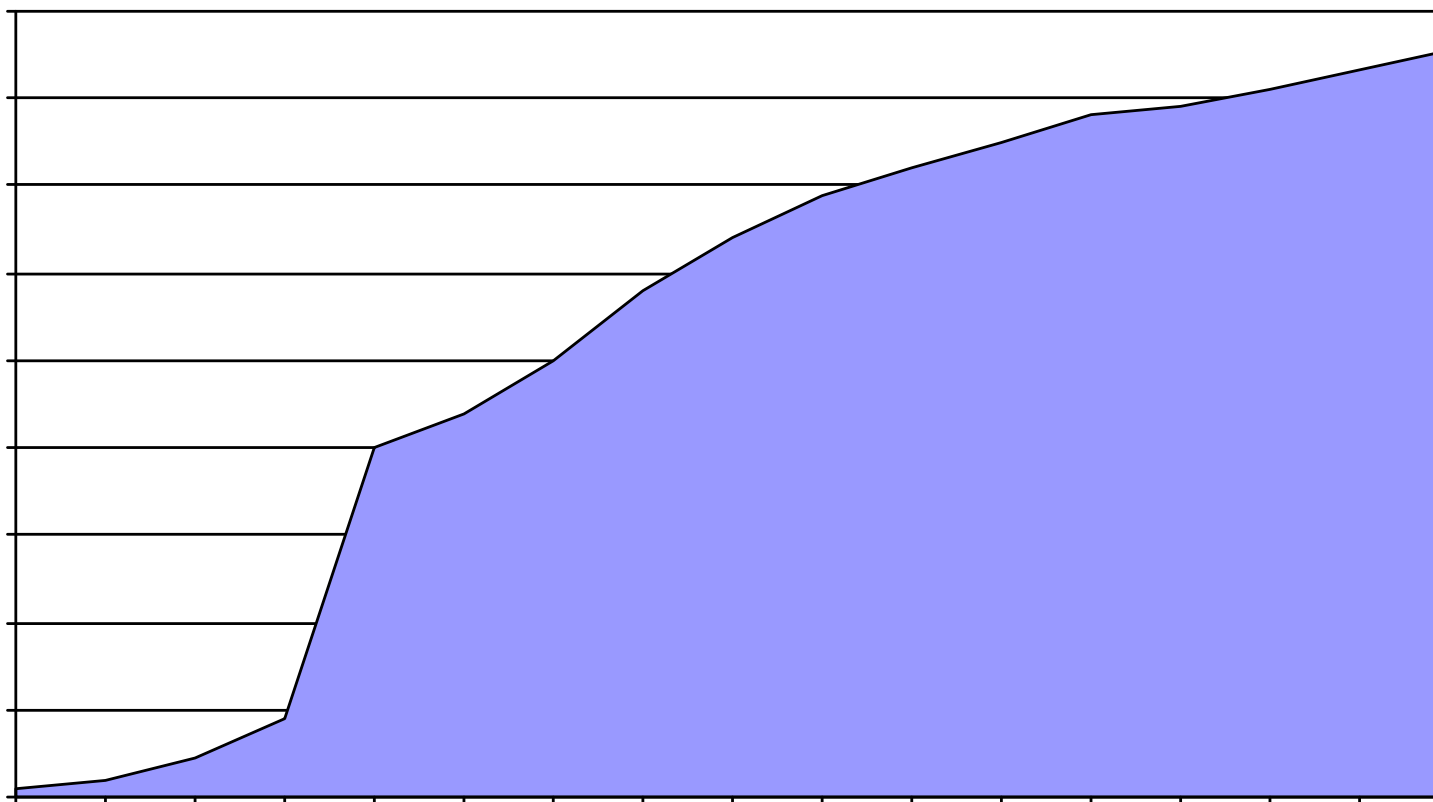
EDT Europos Sąjungoje (1)

1994m. rugsėjo 22d. Tarybos direktyva 94/45/EB dėl EDT steigimo arba Bendrijos mastu veikiančių įmonių/įmonių grupių darbuotojų informavimo bei konsultavimo tvarkos nustatymo įpareigoja EB įmones/įmonių grupes steigti EDT, kurios vienytų darbuotojų atstovus (kaip rodo praktika, dažnai – PS narius) iš visų ES šalių, kuriose įmonė/įmonių grupė veikia, dalyvautų susitikimuose su centrine vadovybe, gautų informaciją ir reikštų savo nuomonę dėl esamų strategijų ir sprendimų, turinčių įtakos įmonei ir jos darbuotojams.

Europos profesinių sąjungų instituto (ETUI) duomenimis, 2008m. buvo apie 2300 įmonių, kurioms galiojo ši direktyva, EDT buvo įsteigtos ir veikė 830 (arba 36%) įmonių. Kadangi, kaip taisyklė, EDT buvo įsteigtos didesnėse įmonėse, EDT atstovaujama darbuotojų dalis sudarė apie 60% (arba 14 mln.) visų darbuotojų.

EDT Europos Sąjungoje (2)

EDT skaičiaus dinamika 1993-2008 metais

EDT Lietuvoje (1)

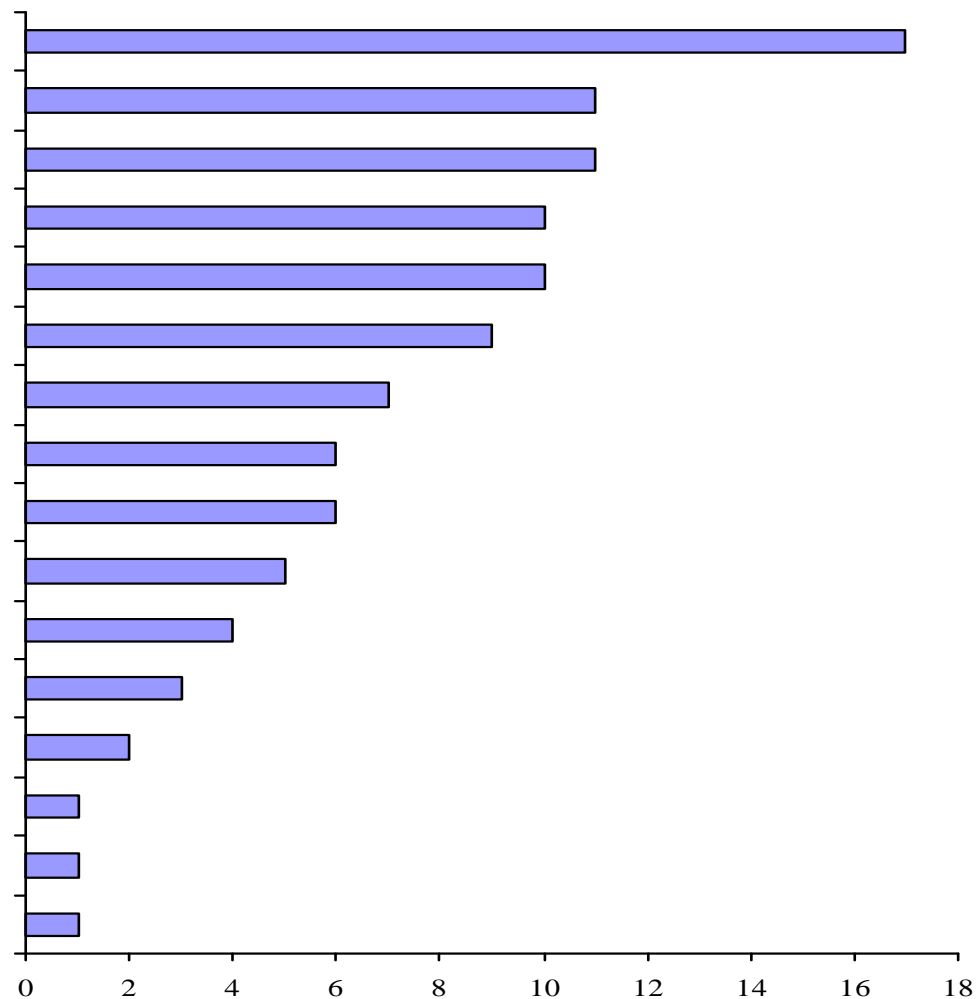
Nustatant Lietuvoje veikiančias EB įmones ar jų padalinius, kuriems taikomas EDT įstatymas, naudojamos ETUI sudaryta ir nuolat atnaujinama duomenų baze (<http://www.ewcdb.eu/>), kurioje sukaupta visa informacija apie įsteigtas ir šiuo metu veikiančias EDT.

ETUI duomenimis 2008m. birželio mėn. Lietuvoje:

- ✔ *nebuvo nei vienos EB įmonės ar EB įmonių grupės, turinčios EDT, kurios kontroliuojančiosios įmonės buveinė būtų Lietuvos Respublikoje (taip pat ETUI neturėjo informacijos apie jokią EB įmonę/įmonių grupę, kurios buveinė įsikūrusi Lietuvoje, patenkančią į direktyvos reguliavimo sritį);*
- ✔ *veikė 102 EB įmonių/įmonių grupių padaliniai, kurių “motininė įmonė” turėjo veikiančią EDT.*

EDT Lietuvoje (2)

EB įmonių/įmonių grupių, turinčių EDT, Lietuvoje veikiančių padalinių pasiskirstymas pagal šalis, kuriose įsikūrusios jų centrinės buveinės

EDT Lietuvoje (3)

Tyrimo metu buvo atlikta šių įmonių apklausa. Viso apklaustos 74 įmonės (likusių nepavyko rasti, atsisakė dalyvauti apklausoje, įmonės teigė esančios tik dileriais ir pan.).

Iš 74 apklaustų įmonių 15 nurodė turinčios EDT nari/narius, 59 – neturinčios.

Tyrimo duomenimis 2008 m. EDT nari/narius turėjo:

- *Philip Morris Lietuva*
- *Goethe-Institut Vilnius*
- *Betonika*
- *UniCredit Bank Lietuvos sk.*
- *If draudimas*
- *SEB bankas*
- *GlaxoSmithKline Lietuva*
- *Kraft Foods Lietuva*
- *DHL Lietuva*
- *Danisco sugar Panevėžys*
- *Paroc*
- *Lietuva Statoil*
- *Scania Lietuva*
- *TEO LT*
- *Lietuvos draudimas*
- *Calsberg Lietuva*

EDT Lietuvoje (4)

Beveik 60% Lietuvoje padalinius turinčių EB įmonių/įmonių grupių, turinčių EDT, bet neturinčių Lietuvos darbuotojus atstovaujancio EDT nario, buvo mažos ir vidutinės įmonės (turinčios iki 50 darbuotojų). 36% sudarė įmonės, turinčios 50-249 darbuotojus, ir tik 7% – įmonės, turinčios daugiau nei 250 darbuotojų. (Tuo tarpu net 70% įmonių, turinčių Lietuvos darbuotojus atstovaujanti EDT narį, turėjo daugiau nei 250 darbuotojų).

Apklaustos metu nustatyta, jog apie tai, kad motininėje įmonėje yra veikianti EDT žinojo tik apie 30% apklaustų įmonių vadovų bei kiek daugiau nei 10% apklaustų įmonių darbuotojų.

Pagrindinė priežastis, kodėl nebuvo rinktas/skirtas Lietuvos darbuotojus atstovaujantis EDT narys – “niekas neinicijavo tokių rinkimų/skyrimo”.

5 įmonės (iš 59) nurodė, jog planuoja rinkti/skirti Lietuvos darbuotojus atstovaujanti EDT narį.

EDT Lietuvoje (5)

ETUI neturėjo informacijos apie jokią EB įmonę ar EB įmonių grupės kontroliuojančią įmonę, kurios buveinė būtų Lietuvos Respublikoje.

Siekiant nustatyti, ar iš tiesų nėra nė vienos EB įmonės, kurios buveinė būtų Lietuvoje, iš Statistikos departamento buvo gauta informacija apie “įmonių grupes, kontroliuojamas Lietuvos įmonių ir turinčias dukterinių įmonių ES šalyse”.

Statistikos departamento duomenimis, Lietuvoje 2008 m. veikė 37 tokios įmonių grupės.

Apklausus jas nustatyta, jog:

- ✓ absoliučios daugumos jų bendras darbuotojų skaičius šalyse narėse buvo mažesnis nei 1000;*
- ✓ 3 įmonės – UAB Vilniaus prekyba, AB bankas Snoras ir UAB Koncernas MG Baltic – preliminariais duomenimis galėtų atitikti EB įmonės/įmonių grupės apibrėžimą. EDT šiose įmonėse nebuvo įsteigtos:*
  - Vilniaus prekybos atstovas nurodė, jog “įmonėje išsprendžiamos visos problemos, todėl nėra reikalo steigti EDT”,*
  - Snoras nebuvo tikras, ar atitinka EB įmonės/įmonių grupės statusą bei nieko nežinojo apie galimybę steigti EDT*
  - MG Baltic apskritai neidentifikavo savęs kaip EB įmonės/įmonių grupės.*

Děkoju už děmesj!